

Tìm giải pháp đẩy mạnh ứng dụng, chuyển giao tiến bộ khoa học và công nghệ

✦ LAM VĂN

Thời gian qua, nhiều trung tâm ứng dụng tiến bộ khoa học và công nghệ (KH&CN) trên cả nước đã có những hoạt động hiệu quả, đóng góp tích cực cho việc ứng dụng và chuyển giao công nghệ ở các địa phương. Tuy nhiên thực tế, nhiều trung tâm còn gặp phải không ít những khó khăn, vướng mắc...

phát triển các sản phẩm lợi thế của vùng như cây ăn quả có múi, hoa các loại...

Hoạt động của các trung tâm hầu hết đều gắn liền thực tiễn đời sống, đặc thù của từng địa phương. Điển hình có:

– Trung tâm Ứng dụng Tiến bộ KH&CN Nam Định đã tập trung ứng dụng tiến bộ KH&CN trong các ngành sản xuất nông nghiệp, lâm nghiệp và thủy sản. Trung tâm đã có nhiều dự thành công như: dự án “Tiếp nhận công nghệ sản xuất các chế phẩm vi sinh để ứng dụng trong lĩnh vực nuôi trồng thủy hải sản và xử lý phế thải nông nghiệp”. Qua đó đã làm chủ quy trình công nghệ sản xuất hai chế phẩm sinh học là Polymic xử lý môi trường nước nuôi thủy sản, Vixura xử lý rơm rạ và phế thải nông nghiệp thành phân hữu cơ.

Nhiều đóng góp tích cực

Theo báo cáo tại Hội thảo toàn quốc Giám đốc các trung tâm ứng dụng tiến bộ KH&CN địa phương lần thứ IV do Cục Ứng dụng và Phát triển Công nghệ và Sở KH&CN Tp.HCM tổ chức vừa qua tại Tp.HCM, hiện cả nước có 61/63 trung tâm ứng dụng tiến bộ KH&CN (Khánh Hòa và Tuyên Quang chưa có).

xã hội của địa phương như: nâng cao năng suất, chất lượng và đa dạng hóa các sản phẩm nông nghiệp; hỗ trợ các doanh nghiệp đổi mới công nghệ hoặc hỗ trợ hình thành các ngành nghề mới nhằm phát huy các lợi thế về ngành truyền thống, tạo việc làm và nâng cao thu nhập cho người dân;

Thống kê từ báo cáo của 59/61 trung tâm từ năm 2010 đến nay cho thấy, có 95 đề tài và 172 dự án đã và đang được các trung tâm triển khai thực hiện với tổng kinh phí được phê duyệt là 223.267 triệu đồng. Các lĩnh vực chủ yếu gồm nông nghiệp, công nghệ sinh học, thủy sản, an toàn bức xạ, công nghệ thực phẩm, năng lượng, môi trường... Tổng giá trị các hợp đồng dịch vụ tư vấn và chuyển giao công nghệ là 24.748 triệu đồng, trong đó có 2.129 hợp đồng tư vấn dịch vụ và 97 hợp đồng chuyển giao công nghệ.

Những công nghệ được lựa chọn để chuyển giao là công nghệ tiên tiến hơn so với công nghệ hiện có ở địa phương và hướng vào giải quyết những vấn đề thiết thực cho kinh tế -

Trao đổi thảo luận tại hội thảo toàn quốc Giám đốc các Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN

Sản phẩm công nghệ sinh học luôn được nhiều người quan tâm.

Dự án “xây dựng mô hình sản xuất giống, nuôi trồng và chế biến nấm thương phẩm tại thành phố Nam Định”. Kết quả đã tiếp nhận và làm chủ các công nghệ sản xuất giống, công nghệ nuôi trồng và chế biến 4 loại nấm gồm nấm rơm, nấm sò, nấm mỡ, nấm linh chi; xây dựng được hệ thống sản xuất giống nấm từ cấp I, cấp II, cấp III với tổng công suất đạt 150 tấn giống/năm; xây dựng một điểm thu mua và chế biến nấm tập trung với công suất chế biến 100 tấn/năm.

– Với Bình Định, hoạt động chuyển giao công nghệ và dịch vụ kỹ thuật đã có những đóng góp đáng kể vào xây dựng và phát triển kinh tế xã hội cũng như nâng cao hiệu quả các hoạt động nghiên cứu triển khai KH&CN, thể hiện rõ vai trò cầu nối giữa khoa học và sản xuất. Các kết quả cụ thể như hoàn thiện quy trình nhân giống hoa cúc, phong lan, hoa huệ bằng công nghệ nuôi cấy mô. Hàng năm sản xuất được 2,5 đến 3 triệu cây giống phục vụ sản xuất nông nghiệp trên địa bàn. Chuyển giao kỹ thuật trồng hoa thương phẩm cho người dân. Ứng dụng công nghệ biogas xử lý chất thải chăn nuôi làm khí đốt rẻ tiền, góp phần bảo vệ môi trường nông thôn.

– Trung tâm Ứng dụng Tiến bộ KH&CN Đồng Nai đã triển khai thành công nhiều đề tài, dự án trong lĩnh vực công nghiệp, cơ giới hóa nông nghiệp và đo lường thử nghiệm. Dự

án “Đánh giá và xây dựng các giải pháp tiết kiệm năng lượng trên địa bàn huyện Thống Nhất” góp phần thúc đẩy phong trào tiết kiệm năng lượng theo Luật Sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả. Đề tài “Nghiên cứu giải pháp công nghệ và thiết bị ứng dụng năng lượng mặt trời trong sấy cà phê”, là giải pháp đáp ứng cho vùng chuyên canh đất đỏ bazan, đảm bảo được chất lượng nông sản, tiết kiệm năng lượng và thân thiện với môi trường.

– Trung tâm Thông tin và Ứng dụng KH&CN Đắc Nông có vai trò như một đầu mối tập hợp các lực lượng, tổ chức nghiên cứu, ứng dụng các thành tựu KH&CN trong và ngoài nước vào các lĩnh vực sản xuất, đời sống. Trung tâm đã triển khai nhiều đề tài mang lại lợi ích thiết thực cho người dân như “Xây dựng mô hình ứng dụng chế phẩm vi sinh vật xử lý vỏ quả cà phê, vỏ và cùi ngô làm phân bón”. Kết quả đề tài đã góp phần cải thiện thói quen sử dụng phân bón hóa học trong sản xuất

Tàu đệm khí bách khoa BAKVEE - Sản phẩm của nhóm nghiên cứu thuộc Trường ĐH Bách Khoa TP.HCM đã sẵn sàng thương mại hóa, ứng dụng trong cứu hộ, thể thao dưới nước, hải quan...

nông nghiệp của người nông dân. Để tài “Thử nghiệm nhân giống tre lấy măng tại huyện Đắc R’lấp” đã chuyển giao cho nông dân quy trình nhân giống tre lấy măng.

– ...

Cần những hỗ trợ tháo gỡ vướng mắc

Theo báo cáo của TS. Hồ Ngọc Luật (Vụ trưởng, Trưởng ban KH&CN địa phương, Bộ KH&CN), thực tế hiện nay, các trung tâm phần lớn chưa được đầu tư đồng bộ, đầy đủ về cơ sở vật chất, nguồn nhân lực, kinh phí... để thực hiện các yêu cầu, nhiệm vụ đặt ra. Nhiều trung tâm đang phải thuê chỗ làm việc; trang thiết bị thiếu hoặc lạc hậu, không đồng bộ; đa phần các trung tâm chưa có nhà xưởng, trạm, trại thực nghiệm; nhân lực KH&CN còn thiếu và yếu. Đội ngũ cán bộ quản lý và chuyên gia công nghệ chưa được đào tạo nghiệp vụ và nâng cao trình độ một cách có hệ thống và đầy đủ; thiếu đội ngũ kỹ thuật có kỹ năng và năng lực chuyên môn về công nghệ và chuyển giao công nghệ...

Đa số giám đốc các trung tâm đều cho rằng, hoạt động nghiên cứu và chuyển giao của các trung tâm hiện chưa đáp ứng được nhu cầu của thực tiễn sản xuất và đời sống; rất nhiều trung tâm còn gặp phải những khó khăn trong quá trình chuyển đổi mô hình hoạt động theo Nghị định 115... Do đó, rất cần những tháo gỡ từ chính sách đến đầu tư.

– Ông Huỳnh Minh Thuận, Giám đốc Trung tâm Ứng dụng Tiến bộ KH&CN Đồng Nai cho rằng, cần xây dựng riêng một cổng thông tin điện tử để Cục Ứng dụng và Phát triển Công nghệ (Bộ KH&CN) và trung tâm của các tỉnh thành trong cả nước cập nhật thông tin hoạt động cũng như chia sẻ kinh nghiệm trên toàn hệ thống. Song song đó rất cần chính sách ưu tiên cho các trung tâm được vay vốn không lãi suất từ Quỹ phát triển KH&CN.

– Ông Hoàng Mạnh Cường, Phó Giám đốc Trung tâm Ứng dụng Tiến bộ KH&CN Nam Định cho biết, hiện

Trung tâm còn rất nhiều khó khăn về cơ sở hạ tầng cũng như các nguồn thu để có thể tự trang trải kinh phí. Kiến nghị Bộ KH&CN tạo điều kiện cho đơn vị chuyển đổi hoạt động theo tinh thần Nghị định 115/CP trở thành đơn vị sự nghiệp phục vụ quản lý Nhà nước về KH&CN, tự trang trải một phần kinh phí.

– Còn ông Lê Công Như, Phó Giám đốc Sở KH&CN Bình Định kiến nghị, muốn trung tâm hoạt động tốt hơn, hàng năm Bộ, Sở KH&CN cần có kế hoạch nghiên cứu ứng dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật, kế hoạch nghiên cứu, thử nghiệm gắn với các chương trình kinh tế xã hội của địa phương.

– Theo ông Đinh Văn Thuận, Phó Giám đốc Trung tâm Thông tin và Ứng dụng KH&CN Đắc Nông, đơn vị này còn gặp khó khăn về cơ sở vật chất, nhân lực nên chưa triển khai các hoạt động nghiên cứu thực nghiệm, khảo nghiệm; địa bàn tỉnh tương đối phức tạp, dân cư sống không tập trung, phân bố ở vùng sâu, vùng xa, điều kiện đi lại khó khăn... nên hiệu quả hoạt động của Trung tâm còn hạn chế... Kiến nghị, giao nhiệm vụ và kinh phí để Trung tâm triển khai các hoạt động khảo nghiệm, thực nghiệm và ứng dụng các tiến bộ khoa học kỹ thuật, công nghệ, chuyển giao kết quả nghiên cứu khoa học, sản xuất thử nghiệm...; cho phép Trung tâm thực hiện các dịch vụ, tư vấn về

KH&CN phục vụ công tác quản lý nhà nước về KH&CN...

Ngoài ra, giám đốc các trung tâm cũng kiến nghị một số vấn đề như: Bộ KH&CN cần phối hợp với các bộ/ngành chức năng sớm có thông tư hướng dẫn cụ thể về chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy, biên chế cho các trung tâm; tạo điều kiện cho giám đốc các trung tâm được thực sự giao quyền tự chủ về tổ chức nhân sự, tài chính, được làm chủ các dự án đầu tư, nhiệm vụ liên quan đến tiềm lực... phục vụ các hoạt động phát triển của trung tâm. Cục Ứng dụng và Phát triển Công nghệ nên làm đầu mối để kết nối, hỗ trợ các trung tâm tìm kiếm, chuyển giao công nghệ để thực hiện các nhiệm vụ KH&CN theo nhu cầu của địa phương. Sở KH&CN cần điều chỉnh, bổ sung thêm một số nhiệm vụ cho trung tâm như tổ chức hội nghị, hội thảo, tập huấn, đào tạo...

Trước thực trạng đó, TS. Luật cho biết, Bộ KH&CN đã trình Thủ tướng Chính phủ phê duyệt đề án “Nâng cao năng lực của Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN, Trung tâm Kỹ thuật tiêu chuẩn đo lường chất lượng thuộc các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương đến năm 2020”. Đề án triển khai sẽ giải quyết phần lớn những khó khăn của các trung tâm đang gặp phải hiện nay về trụ sở, nhà xưởng, phòng thí nghiệm, trại thực nghiệm, trang thiết bị kỹ thuật, nguồn nhân lực. □

Rau sạch trồng bằng công nghệ khí canh được giới thiệu tại hội thảo